

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nr. 11.

INSERTIUNILE se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se întorc.

„Goană împotriva inspectorilor regești de școli.”

De Dr. A. Micu.

Sub acest titlu a publicat d. Barna Endre în fruntea numărului 66 al ziarului „Budapesti Hirlap” un articol, prin care răspunde la broșura mea „Starea învățământului în comitatul Hunedoarei.”

Articolul acesta e lipsit de obiectivitatea necesară, ceea ce, de altcun, se poate vedea și din titlul lui prin care vrea să prezinte întreaga chestiune ca o chestiune personală.

Voiu răspunde aici în câteva cuvinte la acest articol tendențios.

Mai întâi de toate din articol se vede că d. Barna n'a citit broșura mea, ci numai articolul care s'a publicat asupra acestei broșuri în nr. 35 al ziarului „Românul”.

Dacă ar fi citit broșura, ar fi văzut, că lucrurile stau altfel decum afirmă dsa. În broșură ar fi aflat multe lucruri, cari în articolul din chestiune n'au fost relevate. Din ea ar fi văzut că nu eu sunt dușmanul malașos al dlor inspectorii Dénes și Benkő, ci aceștia sunt dușmanii de viață ai celor 300.000 de Români din comitatul Hunedoarei. Inșuș d. Dénes declară că ne e dușman, în articolul său, pe care eu l'am dat în traducere românească. Nu starea necorespunzătoare a unor școli de ale noastre a fost cauza că dsa a închis 135 de școli, ci sentimentele de cea mai curată dușmănie față de noi, l'au îndemnat la aceasta. Afirmația dânsului că școlile închise

au fost mai rele ca niște grajduri și că învățătorii dela aceste școli nici ceti nu știau, e un neadevăr atât de mare, încât îl descalifică cu totul pe acela care are curajul să susție așa ceva. Adevărat, că în unele comune localul școlar nu era întru toate corăspunzător, dar ce urma oare de aici? Aceea ca să închizi școala, ca instituție, lăsând copiii pe drumuri?

În multe locuri au fost localurile necorespunzătoare, dar inspectorii au stăruit, ca ele să fie înlocuite cu altele bune, dând în acest scop mână de ajutor. Totala reacredință a inspectorilor din comitatul Hunedoarei precum și a avocatului lor, d. Barna Endre, e evidentă din cazurile citate de mine, că în comunele Lăpușul inferior și superior, Almașul mic, Mada, Ghergheș, Birtin, Popești etc., după ce ni s'au închis școlile, localurile acestora au fost cerute pe seama școlilor comunale ungurești, ba, în câteva cazuri, ele ni-au fost luate chiar cu forța în acest scop. Ori e adevărat că localurile acestor școli au fost mai rele ca niște grajduri, și atunci școlile comunale din aceste comune sunt mai rele ca niște grajduri, ori nu e adevărat și atunci dnii inspectorii și d. Barna sunt oameni ilioali.

Tot așa cu învățătorii dela școlile sistate. D. Barna zice că ei nu știau nici ceti! Și cu toate acestea dnii Dénes și Benkő le-au făcut propunerea să treacă la școlile comunale ca învățători, ceea ce în nenumărate cazuri s'a și întâmplat, așa că astăzi multe școli comunale și de stat, cu salariul regulat, au învățători cari, după d. Barna, nici ceti nu știu.

D. Barna afirmă că eu îi denunț pe dom-

nii din chestiune, din motivul că de când sunt aceștia în funcțiune numărul știutorilor de carte ungurească, a crescut în zece ani de zile — cu 7% (dela 16.1% la 23.2%) iar al analfabeților a scăzut cu 9%.

Descrșterea știutorilor de carte ungurească nu se poate atribui dlor Dénes și Benkő, ci colonizărilor și imigrării muncitorilor minieri, precum și înmulțirii funcționarilor unguri, de speța celor demascați anul trecut... Nu înmulțirea Ungurilor mă neliniștește pe mine, ci împiedecarea sistematică a Românilor de a se cultiva, ceea ce se vede și din statistica dată de mine la pg. 8 a broșurei, din care reese că și azi abia 43% de copii români umblă la școală.

Tabloul cultural sub acest raport e următorul:

Protopopiatul	Obligați a cerceta școala	Cercetăz școala conf. română	Cercetăz școali străine	Cu totul	În procente
Deva	4327	593	1554	2147	49.0%
Dobra	2187	435	181	616	27.0%
Geoagiu	3887	530	561	1091	28.0%
Hălmeagiu*)	991	152	150	302	33.0%
Hațeg	4377	729	1724	2453	55.0%
Hunedoara	2680	136	1151	1287	47.0%
Iliia	4216	771	1110	1871	43.0%
Orăștie	3219	2343	210	2553	79.0%
Zarand	6234	1779	324	2123	29.0%
Laolaltă:	32108	7488	6955	14443	43.0%

*) Acest protopopiat se ține de dieceza Aradului, în vreme ce celelalte opt se țin de arhidieceza Transilvaniei, cu sediul în Sibiu. Din protopopiatul Hălmeagiului, constător din 50 de comune, numai 19 aparțin comitatului Hunedoarei.

Noapte de toamnă.

De George Gregorian.

Afară 'n noapte stropii cad...
Cad grei, necontenii stropi,
Sunând, ca pe-un sicriu de brad,
Pe-acoperișu-mi cufundat
Ca 'n fundul negru-al unei gropi.

Cu șgomote pierdute cad
Și tac... Și iarăș cad și tac;
De par'că'n noapte'n lung și'n lat
Ceasornice când tac, când bat,
Când greu, când stins: tic-tac, tic-tac...

Și'n perne capul mi-l ascund
Pastiul sunet să-l alung...
Dar stropii prin tavanul scund
Cu surde murmure pătrund,
Sunând în sufletu-mi prelung...

Sar jos... Cu brațul tremurând
Pe lampa rece mă inclin...
Imagini pale-apar pe rând,
De par'că de fitil mi-anin
Lumina palidă din gând...

O hain'atârnă'n cui, bizar,
Cu mânecele lungi și seci...
Stă gol un scaun de stejar,
Iar umbra de sub masă par'
Că-i gura neagră a unui beci!

Și lung și rece și tăios
Un glas prin ziduri dă ocol...
Plâng zidurile tânguioș;
În plânsul tot mai stins, în jos
Se tânguie, ca 'ntr'un subsol...

Tresar și'n mine-adânc mă trag...
Din tot, mă simt abea un sfert!
Privesc cu ochii stinși spre prag,
M'apasă greu un monstru vag
Și'n golul scaun cad inert...

O clipă mă 'nțior' un cânt:
Atâția-l cânt'acum sub cer!
Și-s singur!... Doar în geam răsărând
Vad capu-mi, ca un cap de stânt
Nimbat de palidu-i mister...

Și pleoapa mi se lasă grea...
Și'n cameră, ca'ntr'un abis,
Se șterge totu'n preajma mea...
Paloarea lămpi-o simt abea,
Ca o frântură dintr'un vis...

Și grei, deasupra-mi stropii bat,
Cu degete din infinit,
Lovind, ca într'un sicriu uitat,
În care mortul s'a trezit
Să moară cu adevărat...

1912. Din ultimul număr al revistei „Flacăra”.

Cum a început nebunia lui Maupassant?

În numărul ei din 10 Martie *La Grande Revue* va publica cea din urmă serie a amintirilor necunoscutului lui Guy de Maupassant. Îmi fac o plăcere de a trimite *Românului* fragmentul de mai jos care va apare la data amintită în marea revistă franceză. El este de un interes covârșitor dacă ținem seama că iubita marelui scriitor ne vorbește într'insul de cele dintâi simptome ale boalei care l'a răpus pe Maupassant. Și ce este și mai senzational, misterioasa aristocrată franceză își însoțește articolul de o scrisoare inedită a autorului lui *Une vie*, scrisoare în care romancierul îi descrie el însuș, cu o luciditate extraordinară, curioasele aberații cari îi întunecau pe acea vreme spiritul, spiritul lui așa de pătrunzător și de frumos care a stărsit în a fi întunecat de nebunie. Vă traduc în foileton și splendida și bizara scrisoare de care am vorbit. — *Adrien Corbul*.

Prin 1890 o schimbare profundă s'a produs în caracterul intim al prietenului meu. Schimbarea aceasta nu era poate destul de aparentă pentru ceilalți, dată fiind facultatea pe care o avea Maupassant de a-și masca cele mai tari emoțiuni; eu însă, am putut urmări zi cu zi, curioasa exaltare morală care-l stăpânea pe acea vreme.

Mai întâi de toate se plânga de un fel de halucinațiune olfactivă care, spunea el, statornicea în el într'un mod implacabil. Parfumurile avuseseră întotdeauna o mare influență asupra

Din 32.108 copii, deci, abia 7488 cercetează școli românești, așa dară abia 22.5%, și și din aceștia numai Dumnezeu știe câți inși vor profita azi dela școala încărcată cu 13 ore unguerești pe săptămână?! Căci nu e tot una: ce fel de școală cercetează un copil, o școală românească sau școală unguerească. Toate popoarele își cultivă copiii în limba maternă, deoarece așa e natural. Așa trebuie să fie și la noi și așa ar trebui să fie și în comit. Hunedoarei, după cuvintele marelui pedagog Pestalozzi, care a zis: „Generațiunea aceasta nu se va putea schimba și nu se va putea îndrepta, decât dacă va fi ridicată înțelepțește prin o cultură și prin o conducere în consonanță cu natura și la destinațiunea sa cetățenească, făcând din ea ceea ce trebuie în adevăr să fie în lumea aceasta.”

Dacă d. Dénes și Benkő ar fi pedagogi nu și-ar bate joc de cuvintele celui mai mare pedagog. Tot astfel dacă d. Barna Endre ar fi pedagog adevărat, n'ar fi dat uitării nici principiile de mai sus ale lui Pestalozzi, nici cuvintele următoare ale baronului Iosif Eötvös, întemeietorul preparandiei din Deva, al cărei director e astăzi d. Barna: „După, păreră mea libertatea educațiunii într'o țară constituțională e tocmai așa de esențială ca și libertatea presei, tot din aceeași cauză și sub aceleași condițiuni. Fără această libertate dezvoltarea spirituală a cetățenilor s'ar constrânge cu puterea spre o direcțiune oareșcare. Apoi dacă nu poate nimeni să tragă la îndoială dreptul de supraviețuire al regimului și dacă se și numără între dorințele cele mai de frunte ale lui privegherea ca toți cetățenii țării să se facă părtași de binefacerile învățământului, însă acest drept și această datorință nu se pot extinde așa departe ca să mărginească pe acest teren libertatea indivizilor și a corporațiilor.”

Dacă există o problemă pentru a cărei deslegare puterea întregă a statului nu e de ajuns, apoi aceasta este educațiunea poporului. Aceasta este problema pe care numai însuș poporul o poate deslega.

Omul, dar cu deosebire națiunea, nu e o materie moartă, pe care cel mai puternic ar-

tist să o poată ciopli după placul său, făcând din ea un chip corăspunzător idealului său.

Spiritul omenesc atât în starea sa individuală cât și în comunitatea socială e o astfel de potență de sine stătătoare, care numai prin lucrarea sa proprie își poate dezvolta puterile și facultățile sale.

Poporul numai însuși se poate cultiva pe sine. Numai acolo se poate dezvolta o cultură de viață, o cultură de sine stătătoare, trainică și fructiferă pentru civilizațiunea omenescă, unde simțul lipsei de cultură deșteptându-se în sufletul națiunii prin conlucrarea comună a tuturor claselor de cetățeni, se ridică din însăși viața poporului întreg. Și puterea publică a statului chiar numai întru atâta e în stare a ajuta și a protege nizuințele de această natură ale singuraticilor și corporațiilor, precum de altă parte, toate dispozițiile salutare ale regimului rămân fără succesul dorit, dacă ele nu sunt sprijinite prin conlucrarea societății”. (Vezi „Apelul pentru formarea de reuniuni spre scopul educațiunii poporului” lansat de baronul Eötvös la anul 1867.)

Dacă d. Barna și-ar socoti ca o datorie a sa de a aprofunda lucrurile în loc să paradeze cu fraze umflăte, — dacă dsa ar călca pe urmele adevăraților pedagogi și bărbați de stat — altfel ar lucra, decum lucrează și altul ar fi rezultatul muncii sale. Dacă dsa ar acorda fiecăruia libertatea de gândire și de cultivare, n'ar ajunge să tragă la îndoială dreptul Românilor de a se cultiva și datoria statului de a-i ajuta cu tot prețul în acest sens. Dsa zice că e interesul statului — ca în comitatul Hunedoarei să fie ocrotit elementul unguerec față de primejdia românească. Dar oare dacă statul își consideră de datorie să apere pe singuraticii indivizi și minoritățile disparente, nu e oare cel puțin tot așa de echitabil ca el să ocrotească interesele culturale ale majorităților covârșitoare. Căci, la urma urmelor, ce e statul? Numai Maghiarii alcătuiesc statul ungar? Noi nu suntem cetățeni, și deci n'avem aceleași drepturi ca și ceilalți? Noi suntem simpli iloți, buni de a plăti dări, de a da cătane și — de a răbda toate batjocurile?

De încheiere, în loc să-i răspund dlui Bar-

na cu fraze goale, țin mai bine să-l servesc cu păreriile unor oameni mai înțelepți decât mine și, de sigur, și decât dsa. Iată ce zice despre „stat” R. von Mohl (*Polizeiwissenschaft nach den Grenzen des Rechtsstaates*, vol. I. pg. 522): „Nu e permis ca omul să fie întrebuințat numai ca mijloc pentru scopurile statului; dimpotrivă statul e un mijloc pentru scopurile cetățeanului.” Poetul german Fr. Schiller zice: „Și cel mai mare stat e o operă omenescă, — în schimb omul e o operă a naturii mari și neîntrecute. Statul e un produs al întâmplării, în timp ce omul e o ființă necesară. Și prin ce e oare un stat mare și vrednic de cinste, decât prin puterea indivizilor cari îl alcătuiesc? Statul e numai o lucrare a puterii omenesti, — omul e izvorul însuși al puterii și al cugetării. Ledru Rollin zice: „Nu se poate admite ca guvernul să aibă întreaga educație a poporului în mâna sa. Aceasta ar fi un despotism nesuferit. Căci un guvern care caută să formeze sufletul tinerimei într'o anumită formă, poate ingenușchia poporul cum voiește.”

D. Barna, ca director de preparandie ar face cu mult mai bine dacă ar privi problema educației dintr'un punct de vedere mai superior, decât acela pe care îl permit considerațiile politice fluctuante. Căci politica duce pe terenul educației la absurdități, de cari numai studiile științifice nepreocupate îl pot feri.

Judecând din un punct de vedere obiectiv, ceea ce expun în broșura mea nu poate fi privit ca o simplă goană împotriva unor doi inspectori, ci ca o luptă sinceră pentru biruința culturii adevărate, care va trebui să vie și în țara aceasta, cu toate protestările dlui Barna și alții ca domnia sa.

In jurul călătoriei M. Sale la Budapesta. Un ziar litografiat din Viena a lansat știrea, că M. Sa împăratul va pleca pe la mijloc de Maiu la Budapesta și cu acest prilej va da audiențe generale. Mai toate ziarele din capitală au înregistrat această știre, iar unele au mai adăugat că M. Sa va primi în Budapesta în audiență pe mai mulți bărbați politici din diferitele partide maghiare.

Față cu aceste se anunță semioficial din Bu-

lui; Maupassant era excesiv de sensibil la cel mai mic gust al atmosferei, dacă mă pot exprima astfel; el avea o memorie uimitoare pentru toate miremele pe cari le respira. Dar prin 1890, sensibilitatea aceasta a simțului său olfactiv începuse să se preschimbe într'o adevărată obsesiune.

Și nu miremele prezente îl chinuiau, ci acelea pe cari le mirosise și le remarcase odinioară. Aci își amintea de atmosfera specială a unui după-prânz ploios pe care îl petrecuse ca copil în sala liceului din Yvetot, aci era obsedat până la suferința de odoarea umedă și caracteristică pe care o respirase cândva pe malurile Senei.

Și toate aceste reminiscențe de parfumuri târau după sine un cortegiu de alte amintiri îndepărtate care-l persecutau. Și cu cât înainta în vârstă, își declara el, cu atât mai îndepărtate deveneau reminiscențele sale. Chipul persoanelor pe cari le cunoscuse în copilărie, decoriile în cari se mișcase, vocile pe cari le auzise, gândurile pe cari le avusese și sentimentele pe cari le încercase prin acea epocă, îi reveneau fără încetare în memorie, într'un vârtej de impresii puternice și confuze. Și clipele acelea trăite pe cari le retrăia în minte îl confundau, mi se plângea el, într'o lume nereală locuită de regrete pentru trecut și de teamă de viitor. Ele îi ascundeau realitatea, învălindu-l într'un fel de brumă în care percepțiunile lui nu mai aveau acea netezime pe care îi plă-

cea s'o găsească peste tot și a cărei lipsă îl făcea să sufere cu adevărat.

Dar vă va descrie el însuș curioasa-i stare de spirit, în scrisoarea de mai jos pe care mi-a trimis-o într'o zi de urgență printr'un comisionar.

Nizza, 18 August 1890.

„Ce se petrece oare la contesa, scumpa mea amicică? Și ce ai făcut, descoperit, hotărât la ea?...”

.....

„Nu-mi scria, ci vino în persoană. Trebuie să te văd chiar astăzi, peste câteva ore, cât mai curînd posibil. Imi este așa dor de dta! Mă simt tulburat de idei așa de bizare, apăsate de o teamă așa misterioasă, agitat de senzațiuni așa de confuze, de-mi vine să strig: „Ajutor!” când nu te mai am. Și iată trei zile de când nu ți-am sărutat mâinile, frumoasele-ți mâni.

„Vino. Mă vei găsi de sigur foarte schimbat. Ceea ce simt este într'adevăr așa de ciudat, încât mă voi încerca a ți-o povesti. Inchipuești că de vre-o câteva zile încoace nu trăiesc decât din parcele ale existenței mele de altă dată. Amintiri țisnesc în mine, amintiri de tot felul, neîncetate, îndepărtate și așa de repezi, că nici nu am timpul să le analizez. Imi pare că visez cu

ochii deschiși întreg trecutul meu. Și e ca și cum după ce s'ar fi înălțat foarte sus, foarte sus, acest trecut ar recădea acum în ploae pe inima mea, într'o ploae de sunete, de imagini și de parfumuri de altă dată, într'o fărâmițare de evenimente dispărute.

„Și mă simt enervat până la durere, exaltat până la nebunie, de acest văjăit confuz al zilelor trăite; și, sub grămada aceasta de lucruri moarte apoi reapărute, sub acest țisnet de melodii trecute și de chipuri șterse, cari fâlăse, cari sboară una după alta, fără a se întâlni, fără a se regăsi, fără a se preciza nici odată, sunt ca una din acele biete larve pe cari fourmilion-ul*) le pândeste în pâlnia sa și cari, orbite, zapăcite de descărcăturile de nisip cu cari le împoacă inamicul lor, alumeacă, apoi se rostogolesc până în fundul vizunei lui, a teribilei lui viziumi.

„Gâfăesc de oboseală, și cu toate acestea inacțiunea mă desgustă; căci nu mă gândesc la nimic, nu hotărăsc nimic, nu pot nimic cu această obsesiune la capătul tuturor actelor mele.

*) Fourmilion (leul furnicilor) este un fel de insectă care trăiește mai ales în țările calde și nisipoase. În nisip el își scoarbe o groapă în formă de pâlnie, în fundul căreia își așteaptă prada, pe care o împoacă cu nisip ca să ajungă până la el. El se hrănește mai ales cu larve și cu furnici. Maupassant l'a descris nu-mi aduc aminte în care volum, cu prilejul unei călătorii prin Algeria. — A. C.

depesta că întreagă știrea e numai o combinație, deoarece până acum referitor la planul de călătorie a M. Sale pentru primăvară nu s'a luat încă nici o dispoziție și nici aceea nu e probabil, ca M. Sa să călătorească în primăvară la Budapesta.

Impăcarea ceho-germană. Una dintre multele și grelele probleme interne de rezolvat ale monarhiei e și problema împăcării ceho-germane. Neînțelegerea dintre Germani și Cehi a cauzat guvernelor austriace multe dificultăți, și până acum nu s'a putut afla nici o cale care să ducă la o înțelegere între Germani și Cehi. În timpul din urmă actualul guvern austriac a făcut o nouă încercare în această direcție, dar iarăși fără rezultatul dorit. În numărul de Paști al ziarului ceh „Venkov” dep. Udrzal declară în articolul de fond că liniștirea situației externe ar avea imediată urmare de a provoca schimbări și în politica internă a Austriei. Să nu se aștepte însă schimbări radicale căci cele ce ar urma ar fi numai de ordin personal. Un nou guvern tot așa nu va avea o voință proprie, ci politica lui va fi influențată de ministerul de externe, cum e cazul și cu politica actualului cabinet, al contelui Stürgkh. Referitor la împăcarea ceho-germană deputatul Udrzal declară, că Cehii sunt aplicați în ori ce moment a încheia o pace cinstită, dar nici când nu se vor învoi la lucruri, cari ar dejosii Cehii în orice privință la rangul de a doua națiune. El e de buna credință că Germanii vor conlucra pentru pacea comună, căci doar dintre toate națiunile monarhiei între Germani și Cehi e atingerea cea mai mare pe terenul cultural și economic, iar un demers comun între aceste două națiuni nu numai că e posibil, ci ar fi cel mai natural drum de urmat.

Lupta în cercul Sasca

Ucuzurile date de pretorii din Jam și Oravița.

Arad, 26 Martie.

Am anunțat că pretorii din cercul Sasca desvoltă o teroare cu adevărat căzăcească pentru a zădărnici izbânda flămurei naționale românești. Ca și în 1910, pe timpul faimoaselor ticăloșii electorale, ba chiar după aceleași clișeuri probate, pretorii din cerc au dat opreliști și au luat măsuri de-adreptul statariale, pentruca să împiedece până și libertatea personală a alegătorilor. În ucuzurile lor ei se referă la stări inventate, vorbesc de surescitarea populației, de preținse intenții periculoase pentru liniștirea și siguranța averii, și îndrugă pupăza pe colac o seamă de minciuni sfruntate, în credință să dea procedurii lor o aparență de temeinicie. Mîțesc că ale-

„Și te aștept cu nerăbdare, prietena mea dănoasă și frumoasă. Doresc așa de mult să știu că mă iubești încă. Prezența d-tale mă va reda vieții, căci vocea d-tale e singură în stare a amuți în mine clopotele trecutului.

„Iți sărut piciorușele ca să te poarte cătră mine fără zăbavă.

„Guy de Maupassant”.

Crizele acestea de melancolie erau cu toate acestea destul de rare. Afară, în lume și cu prietenii săi, Guy era vesnic același, foarte calm și stăpân pe sine. Dar gesturile lui deveniseră mai abundente, mai repezi, el care făcea întotdeauna așa de puține gesturi când vorbea. În întâlnirile noastre — mai ales în întâlnirile noastre — el se arăta de acum mai neliniștit, mai înfrigurat, complăcându-se în amănunte mai degrabă abstracte, preocupându-se de lucruri bizare, dar cu inteligență lucidă și pătrunzătoare care îi era proprie. Pot afirma cu acest prilej că dacă cursul idelilor lui se schimbă puțin cătră sfârșitul lui de viață, mintea sa nu-mi păru nici de cum sdruncinată. Niciodată echilibrul mintal al lui Maupassant nu-mi păru în acea vreme serios

gătorii dlui Vlad ar fi amenințat să le dea foc transfugilor, să-i nimicească cu dinamită și atâtea alte minciuni, prea cunoscute nouă din trecut, — au fost doar întrebuințate întotdeauna de uneltele aceste docile ale guvernului. Va să zică și de data asta tot Românul e mielul răboinic, care tulbură apa blajinului lup.

Cu deosebire pretorii din Jam și Oravița sunt la culmea misiunii lor nefaste. Ei au dat ucuzuri de-un text aproape în toate avariile identice. O dovadă eclatantă de mârșăvenia intențiilor lor. Dar alegătorii români nu se vor lăsa intimidați de sbirii stăpânirii. La urnă ei își vor face datoria chiar de-ar crepa toți dușmanii poporului nostru.

Spre edificarea tuturor dăm aici în traducere ucuzul pretorului Bauer Gyula din Oravița. Iată:

Nr. presid. 48.

1913.

Dela pretorul cercului Oravița.

Obiectul: Măsurile extraordinare luate în legătură cu mișcarea electorală din Sasca în comuna Ciclova a-partinătoare acestui cerc electoral.

DECIS.

Considerând tradiționalele mișcări în legătură cu apropiata alegere de deputat pentru camera din Sasca, în scopul asigurării libertății de alegere, precum și a singuranței averii și libertății personale a alegătorilor din comuna Ciclova a-partinătoare acestui cerc electoral, în sensu §-lui 10 al ordin. comitatens nr. 476/1922 — 1913 am dispus luarea următoarelor măsuri extraordinare:

1. Fiecare străin care locuiește permanent în comună, cu excepția călătorilor, cari nu se stabilesc în comună — chiar și în cazul când ar petrece aci numai 48 de ore, este obligat să-și anunțe această dorință antistiei comunale.

2. Antistia comunală este obligată să controleze cu ajutorul jandarmeriei activitatea în comună a acestor străini anunțați, să împiedece orice mișcare și agitație îndreptată împotriva libertății alegătorilor și a singuranței averii și persoanei acestora, și, în sfârșit să expulzeze de pe teritoriul comunei pe oricare individ străin care nu a anunțat petrecerea în comună.

3. Locul și timpul oricărei adunări, serbări, sau procesiuni să mi se anunțe punctual; iar antistia comunală e obligată să asiste la acestea și să pretindă riguroasa lor respectare.

Dispozițiile acestui decis al meu sunt valabile cu începere dela 23 Martie a. c. sub întreaga durată mișcărilor electorale iar punctul 1 și

atins. Senzațiunile lui erau alterate, da, dar nu și judecata sa. În el deslușeam câte odată o ră-tăcire a simțurilor dar nu și a rațiunii lui.

Ideea mai ales de a voi să prevadă felul morții care-l aștepta, se infipsea în duhul său. Fără încetare revenea asupra acestui subiect, și cu toate că-mi vorbea de el glumind, vedeam că-l preocupa serios. Cum va muri, în urma căror suferințe? în ce condițiuni? iată ce se întreba el neîncetat.

Imi spunea:

„Ce teribil dar cât de binefăcător e pentru om vâlul, care acoperă împrejurările cari vor însoți moartea sa! Neavând nici o noțiune despre clipele cari o vor preceda, ne gândim la ea cu neîncredere. Ceeace rațiunea noastră ne afirmă, abea de ne atinge inima. Cu totul altfel ar fi dacă omul ar putea să prevadă ziua, ceasul, precum și condițiunile, esacte ale morții lui. Aceste amănunte reale și definite l-ar convinge atunci până în fundul sufletului său”.

2 ale acestui decis inclusive 3 zile după alegere.

MOTIVE.

Din rapoartele primite din partea antistiilor comunale și a jandarmeriei, precum și în baza experiențelor câștigate la fața locului am constatat, că mișcările electorale au luat un curs atât de serios, încât primejdiesc într-o măsură foarte mare libertatea alegerii, precum și siguranța averii și persoanei alegătorilor.

Din toate acestea am constatat un așa de mare terorism, încât impune autorităților polițienești datoria, că în baza dreptului ei discrețional să restrângă această decădere a mișcării electorale între limitele potrivite și legale.

Fiindcă scuiparea alegătorilor de părere contrară, amenințarea prin scrisori cu incendiere și cu dinamită, alarmarea poporului prin semnale de foc sunt tot atâtea mijloace de coterșire, cari sunt în contradicție cu cele mai elementare pretențiuni ale sistemului de drept legal și cari reclamă autorităților luarea de energice măsuri preventive.

Iar, obligamentul apunțării străinilor am fost silit să-l ordonez din motivul, deoarece m'am convins că în timpul din urmă această comună este cutrierată de către străini, cari în adunări reconcesionate și neanunțate iar amintitele excese ale coterșirii sunt o firească urmare ale agitației desvoltate în aceste adunări clandestine.

Aduc aceasta la cunoștința antistiilor comunale, comandai secției de jandarmerie din localitate și conducerei partidelor politice, iar antistiilor comunale cu ordinul că acest decis să-l publice în comune în modul obicinuit acolo.

Oravița, 20 Martie 1913.

Bauer Gyula m. p.,
protopretore.

Cât e de armonios limbajul acesta, în care reprezentanții ideii de stat neghioabe știu să laude pe Domnul în acest secol pretins civilizată! Nu mai puțin strașnic decât colegul său e și pretorul Ziegler Ferencz din Jam, care a dat opreliști tot atât de mincinos întemeiate.

Zadarnice sforțări! Izbânda trebuie să fie a noastră!

Mijloace de terorizare.

Din comuna Iertof ni se anunță:

Patru jandarmi sunt statornicii în Iertof. Sâmbăta trecută au intrat prin casele poporenților, au pus fel și fel de întrebări și toate răspunsurile le însemnau cu creionul. Ba uneori făceau inventariul sculelor de prin case și curți, fără să dea deslușiri pentruce fac ei lucrurile acestea. Intenția lor e ca să înfrice pe alegători amenințându-i cu dezastre. Jandarmii au aiere ca și când le-ar sta în mâni averea oamenilor. Sătenii însă înțeleg prea bine manevrările proaste ale împănaților, știu ei că nici o lege nu e făcută pentruca să-i despoaie de averi!

Apucăturile jandarmerești sunt deja deochiate și nu pot avea nici un rezultat. Alegătorii din Sasca își cunosc prea bine datoria.

Fabrica de mașine Roscher Görlitz.

Mașine p. cărămizi de zidit și acoperit. — R. presentața pentru Ungaria. Telefon 48-91.

ERDÉYLI HENRIK ÉS TÁRSA

birou de inginer p. z dir. a sebor cilindrice și instalațiunea fabricelor de cărămidă. E 882-10

BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér 14

Scrisori din Budapesta.

Una-alta. — O mișcare a Bucureștilor cu răsunet în Budapesta. — Un punct din programul unei reuniuni maghiare. — Date dintr-o statistică.

Budapesta, la 22 Martie n.

O să desemnăm în scrisoarea noastră de azi un colțisor interesant din viața plină de frământări a universitarilor noștri din capitală. Facem acest lucru cu toată plăcerea deoarece știm cum toți privesc cu atențiune încoace și mai cu seamă fiindcă s'au dat dovezi că studențimea dela alte centre se nizuiește a prinde cât mai multe detalii din mișcările frumoase ce s'au pornit în decursul acestui an...

Abia s'au odihnit ostenele balului frumos din carnevalul trecut și băieții au pornit-o înainte cu sportul. Oferte din toate prăvăliile pentru echipamentul grupelor; negocieri pentru angajarea stadionului, socoteli, preliminări, procentizări din venitul curat al balului (cam 400 cor. din peste 1000 cor. venit brut), apoi încă multe altele. Băieții muncesc, fac trening cu o strălucire caldă în ochi, toți cu sufletul pentru mișcarea pornită. Intre astfel de momente s'a ținut o adunare la societatea „Petru Maior”, în care s'a hotărât începerea vieții sportive pentru cele mai apropiate zile. La această sedință de mare importanță, unde toți erau însuflețiți, se arătasă tipurile viagere ale tuturor societăților noastre: unul pesimist; altul cu regulamentul... Dar ofilitățile acestea au trebuit să vadă, că stau izolați în mijlocul unei tinerimi animată și dornică de înaintare măcar și fără regulament. Cu atâta mulțumire nu s'a luat de curind vr'o hotărâre, ca a comisiei speciale aleasă pentru punerea la cale a vieții sportive.

Ei, ungruții, se îndeletnicesc de mai mulți ani cu toate sporturile, noi abia acum începem, iar cei din Tară încă numai de vre-o câțiva ani. Și ce să vezi, zările maghiare aduc vestea, că sub patronajul moștenitorului de tron, clubul român din București își construiește un teren pentru sport cum rar se găsește în vre-o capitală. Mărimea terenului este de 25 hectare și cuprinde în sine 5 locuri pentru football; 9 locuri pentru tennis, un velodrom în lungime de 1200 metri; și încă trei arene pentru atletică. Frații noștri cu o îndrăzneală răsboinică au ajuns superlori în ale sborului, tuturor popoarelor din Orientul ce se începe deja dela Pojon, azi-mâne, poate la cele mai apropiate Olimpiade din 1920, se va vorbi de dansii numai cu vorbe de laudă, în toate ramurile sportului.

În anul 1911 reuniunea economică „Erdélyi Gazdasági Egyesület” a făcut o călătorie de studiu în România, vizitând fermele statului. În zilele acestea a sosit actul ministrului finanțelor la mâna președintelui reuniunii maghiare, în care se aduce la cunoștință că la vară proprietarii din Tară vor face o excursiune în Ardeal. Reuniunea economică „Erdélyi Gazdasági Egyesület” face pregătiri sârbătorești, deoarece, cum se scrie în programul e-dat de reuniunea aceasta, membrii ei au fost foarte ospital primiți în România. Actualii conducători ai acestei reuniuni, mai doresc ceva: „Gazdánk mindenesetre felhasználhatják majd ezt az alkalmat arra, hogy románjaink „elnyomatását” szemmel láthatóan demonstrálják”. Adecă să caute prilejul a le dovedi celor din Tară, cât sunt de „asupriti” Românii din Ardeal. — Noi știm ce voiesc să zică maghiarii noștri în cele citate. Să ne îngrijim ca deja dela Săcele să vadă cei din Tară potemkiniadele numitei reuniuni.

Statistica serviciului sanitar pe anul 1911 are următoarele date nu tocmai chiar măgulitoare pentru biata Ungarie, pe care a ajuns însuș statistică să o așeze după Rusia. În anul 1911 boala de piept

a repus 76.930 de locuitori. Copii sub cinci ani au murit 228.475.

În Budapesta dintre 1000 de noi născuți în anul prim al nașterii au răposat 370, până ce în Stockholm 50, iar în Kristiania numai 30.

Ungaria are medicii diplomați 5746 (zece mii încă i-ar fi puțini). Dintre acești 5746 medicii, închipuiți-vă, 3000 locuiesc în Budapesta. Iar pentru restul de 20 milioane de locuitori ai țării, sunt cei 2700 medicii. Nu te prindă mirarea dacă cetesti, că în Bihar băntule pestis, holera, pelagra, sifilisul și scala variată a tuturor boalelor trupesti.

R. — R.

Infrățirea albană-română.

(Continuare).

Discursul dlui Dr. Chr. Pattažo, delegatul Românilor din America.

Onorabile președinte,

Amabili frați Albanezi și Români!

Îmi pare foarte rău că nu pot vorbi bine limba albaneză, deci sunt obligat a vorbi pe scurt în limba engleză și a termina în limba italiană.

Fraților,

Vin din așa depărtări încât mi-au trebuit zile și nopți întregi ca să traversez oceanul, numai și numai pentru a propaga chestiunea sacră, și anume, infrățirea albană-română.

Ca delegat român din America împreună cu d. Ciuteccu, care va sosi azi sau mâine, vă aducem marea simpatie și osebuit omagii din partea Românilor de peste Ocean pentru crearea unei Albanii libere și mari.

Aceste 3 zile, iubiți frați, vor rămâne demne nu numai în istoria poporului albanez, dar se vor comemora încă de toată suflarea omenească.

Voi, fraților, sunteți întruniți în acest edificiu mare și luxos în scopul de a decide atât de soarta conaționalilor voștri cari sunt sub spada inamicului, precum și despre frații noștri cari suferă împreună cu voi din partea inamicilor comuni. Frații noștri din America, deși sunt inculți în majoritatea lor dar ca lucrători, onesti și sârguitori, au făcut cinste poporului albanez și aromânesc astfel, că s'a luat act în timpul din urmă despre calitățile lor superioare, atât de cătră presa străină cât și mai cu seamă de cătră lumea americană, grație concursului dat de d. Faik-Bey-Konitza și de preotul Fan Noli cari au editat jurnale și au fondat societăți naționale peste Ocean, prin cari au putut stabili o legătură traică între toți Albanezii aflători în America.

Tot ei amândoi au scris mereu în presa engleză făcând cunoscute Americanilor că în peninșula balcanică există un popor de rasă veche, descendent al Pelasgiilor de odinioară, cari se numesc Schipătarii. Noi deasemenea, cari cunoscusem pe Albanezi foarte bine, întrucât trăim de veacuri împreună cu ei, și cum avem aceleași obiceiuri și aceleași moravuri, ne considerăm nu numai ca amici vremelnici dar ca frați adevărați, având ca principiu comun Bessa-Bessa. Tot așa și pe frații noștri Albanezi stabiliți în America îi considerăm ca elemente de valoare fiind ei buni lucrători, excelenți patrioți și mai presus de toate onesti. (Aplauze.)

Fraților! Nu uitați că fiind întruniți aci la Triest, în această frumoasă cetate politică scăldată de aceleași ape cari ating și coastele scum-

pei noastre patrii, trebuie să mulțumim din adâncul inimei M. S. împăratului rege *Francisc Iosif* al Austro-Ungariei (aplauze), împ. german *Wilhelm* (aplauze), M. S. reg. *Victor Emanuel* (aplauze), deci triplei alianțe precum și M. S. regelui *Carol* al României (aplauze). Să mulțumim în deosebi fraților Români pentru sentimentele și dragostea ce au arătat totdeauna poporului albanez și aromân, făcând chiar sacrificii materiale spre a ne conserva scumpul nostru graiu național.

Nu trebuie să uităm, fraților, că dacă nu era România care prin protecția și sacrificiile făcute de a avea școli în diferitele părți ale Albaniei, cari ne-au adus la conștiința națională, n'am fi putut ajunge în privința progresului cultural unde suntem azi. Deci cu toții trebuie să mulțumim din adâncul inimei și să zicem: *Trăiască România!* (aplauze îndelungate). *Trăiască Albania!* (aplauze).

Acum vorbesc în dulcea limbă italiană. Deși nu o cunosc bine, dar mă voi forța spre a satisface câțiva prieteni dintre ziaristii prezenți la acest congres.

Fraților! Înainte de a-mi începe vorbirea, vă aduc la cunoștință un mic pasagiu din apelul patriotic trimis în America, lansat din Triest cu datul 25 Decembrie 1912, și care s'a publicat în toate ziarele românești precum și în câteva ziare străine.

Acest apel a fost făcut de un comitet al Românilor din Balcani, fiind iscălit de următoarele persoane:

D. *Nuși Tului*, doctor în litere, revizor la școlile române din Epir, poetul nostru național, un om capabil nu numai de a ține condeiul în mână și a vorbi dar ne-a făcut onoare luptându-se alături de conaționalii săi și de frații Albanezi cu arma în mână în contra inamicului comun.

Dânsul a fost acela, fraților Albanezi, care s'a luptat lumile trecute alături de eroii noștri *Beghin Aga* (Albanezul) și locotenentul român *Traian Mașu* din Velles. Acești trei eroi au chemat sub arme pe mai mulți Albanezi și Români cari nu voiau să se predea sub nici un chip în mâinile dușmanilor. D. *Epaminonda Balamace* a venit la Triest după ce a fost în turneu în Macedonia, Albania și Epir (15 zile înainte de a se începe războiul).

Tot dânsul a dat concursul său diferitelor comitete pentru organizarea meetingurilor de protestare în contra atrocităților comise de cătră inamici în ținuturile locuite de Albanezi și Români, cari meetinguri s'au ținut atât în România, cât și în celelalte părți locuite de Români. Astăzi îl găsim în mijlocul d-tre ca membru în comitetul organizator al congresului din Triest.

D. *Constantin Noe*, un bun scriitor și ziarist de forță, care de asemenea ne-a dat tot concursul în ultimul timp pentru cauza albană-română și d. *Miltiade Balamace*, directorul școlilor românești din Koritza.

Conținutul apelului — adresat fraților Români din Macedonia, Albania, Epir și Thesalia cari se găsesc în America — în rezumat este următorul:

Frați îndepărtați!

„Sângele nevinovat care a curs în ultimul timp prin munții și văile Pindului precum și în ținuturile Albaniei ne îndeamnă ca în numele conaționalilor noștri să vă trimitem acest dureros apel:

Pentru ce mai stați acolo? Lăsați totul pentru moment și veniți în patrie pentru a ne uni cu

Să nu vin ziseump, dar să târguești ieftin“. Aceasta este secretul succesului nostru

Cui îi trebuiesc dar mobile frumoase, ieftine și bune

№ 228—100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marevásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț

frații noștri Albanezi astfel că ridicându-ne cu toții într-o singură masă să ne putem răsbuna morții, sau să pierim până la unul. Mamele noastre, și orfanii rămași fără de nici un sprijin au mijlocit zădărnice prin ultima rugămintă, dela canibalii secolului al XX-lea spre a le permite ca să-și îngroape morții; dar, li s'a răspuns cu dispreț că Cuto-Vlahii s'au aliat cu păgânii în contra crucii și nu merită altă soartă decât ceea ce au făcut cu eroul nostru național D. Cima, pe care după ce l-au ciopârțit în bucăți i-au împărțit toate membrele corpului spre a fi pânzurate de ciori.

Ați auzit de drapelul libertății ce s'a ridicat în mai multe ținuturi locuite de Albanezi și Aromâni; fiind singurul popor ce ne-a mai rămas fidel, trebuie să ne asociem cu el căci triumful lor va fi și al nostru. Acesta este bravul popor albanez, care ne-a dat numele de vâla (frate) (aplaude).

Vă mai rugăm ferbinte ca să faceți cunoscut acest apel fraților noștri Albanezi cari au pus bazele Federațiunii pan-albanice „Vatra”, din Boston, și în special părintelui Fan Noli și dlui Faik Bey Komiza astfel, ca prin concursul lor să puneți bazele unei înfrățiri trainice și printre elementul albanoromân aflător în America.

Acest apel, citat în puține cuvinte, a fost obiectul care a determinat pe frații noștri din America spre a ne trimite ca delegați împreună cu D. Ciufecu, care deasemenea a pornit spre Triest să participe la congres.

Pe lângă cele vorbite, fraților, despre uniunea noastră voui să dau un mic exemplu care este cunoscut de toți și cred că ne va lămurii mai bine acest fapt, despre o grabnică înfrățire albanoromână. Exemplul este următorul:

Pe când în Albania și Epir existau bande de armatoli, niciodată căpitanul bandei, fie musulman sau creștin, nu pornea cu suita sa, înainte de a-și asigura concursul a 2 sau 3 tovarăși dintre cei mai credincioși, cari, mai întotdeauna erau Români (aplaude). Acest exemplu dovedește înfrățirea noastră, *ab antiquo*.

Timpu fiind scurt, mă grăbesc a termina adresându-mă încă odată Vouă fraților Albanezi, descendenții lui Skenderbeg, Vouă, o popor eroic, care ați stat atâtea secole prin munții legendari și în frumoasele plaiuri ale patriei noastre comune, unde veneau numeroși poeți spre a se inspira; arătați astăzi Europei, că în sângele vostru sacru și divin se mai găsește încă urme de ale lui Skenderbeg.

Iar vouă, o marilor noștri protectori și iluștri împărați, Francisc Iosif al Austro-Ungariei, Wilhelm al Germaniei, Victor Emanuel al Italiei și Carol al României, și în deosebi vouă, o puterilor europene, ne adresăm ferbinte din acest congres rugându-vă pentru crearea unei Albanii mari, cuprinzând cele patru vilăete lanina, Skutari, Monastir și Kosova, încorporându-se în acest regat liber și independent toată suflarea albaneză și română din peninsula balcanică. Trăiască marea Albanie!... (Ura! și aplauze nesfârșite. Călduroase strângeri de mâni din partea președintelui și a celorlalți membrii au fost date dlui dr. Chr. Pattalo.)

(Va urma).

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătili în rate favorabile,

Ordinează zina întregă.

(87-)

Adrianopolul cucerit de Bulgari!

Bulgarii au cucerit fortăreața și orașul Adrianopol. — Turcii au incendiat orașul. — Populația din Sofia în extaz. — Infrângerea diplomației austro-ungare. — România față de politica austro-ungară. — Lupte decisive la Ceatalgea. — Mobilizare de probă în Anglia. Aliații au primit propunerile puterilor.

Arad, 26 Martie.

În noaptea de Duminecă spre Luni Bulgarii au dat un asalt general în contra Adrianopolului și au cucerit fortăreața și orașul, pe care Sukri pașa, cel mai de seamă erou al Turcilor 5 luni de zile l'a apărat cu atâta tenacitate și eroism, față de o putere armată de trei-ori mai numeroasă decât a lui. A trecut însă vremea minunilor. Cele cinci luni de asediu au exhaustat total puterea apărătorilor, proviantul și munițiile aproape s'au gătat și astfel, firește, a trebuit să urmeze sfârșitul epopeei: *Adrianopolul a căzut în mâinile Bulgarilor*. Până în ultimul moment Turcii s'au apărat cu o nespuse de mare disperare, au incendiat orașul și au aruncat în aer pulberăriile. Mii de Bulgari și-au găsit aci moartea. Apărarea lor eroică n'a mai putut însă să schimbe situația.

Știrile oficioase vieneză asupra probabilei împăcări austro-ruse arată că temerea cea mare era până acum că îndată ce Scutari va cădea vor surveni mari complicații. Se știa că Rusia voiește să se dea Muntenegrului orașul Scutari dacă va cădea. *Acum Austro-Ungaria declară că admite ca Djakova să fie încorporat Serbiei în cazul când Rusia va admite ca Scutari să rămână al Albaniei. Austro-Ungaria mai cere garanții religioase și naționale pentru Albanezii cari vor fi anexați Serbiei și Muntenegrului.*

Ziarele oficioase susțin că înțelegerea se va face pe această bază dar nici unul nu spune clar că Rusia a acceptat această soluție. Se știe că sir Eduard Grey a propus de mult soluția ca Djakova să fie cedată în schimbul Scutarilor dar atunci Rusia n'a declarat că o primește. Trebuie să se aștepte deci și de data asta declarația Rusiei dacă acceptă soluția de mai sus.

Aceasta fiind situația, pretextele ridicate în ultimul timp cad.

În ceea ce privește bombardarea orașului Scutari așa zisul al doilea demers făcut de Austro-Ungaria despre care se credea că este un ultimul nu este decât recunoașterea punctului de vedere al regelui Nichita căci Austro-Ungaria a cerut permisiunea ăstrei populației civile din Scutari, iar până atunci să nu se bombardeze orașul propriu zis. Acest al doilea punct regele Nichita l-a admis.

Vaporul pe care Austro-Ungaria îl pregătește cu alimente, cuverturi etc. este rezervat pentru populația Scutarilor după ce orașul va capitula. În chestia molestării vaporului „Skodra”, Austro-Ungaria a declarat Muntenegrului că dacă asemenea fapte se vor mai repeta, ea își va asigura singură liberă navigație în apele munteneștine. Muntenegrul a răspuns că va ancheta cazul. În cazul Palici și asupra convertirilor forțate se va ajunge la următoarea înțelegere:

Austria va trimite pe vice-consulul austro-ungar din Prizrend și pe arhiepiscopul catolic din Ūsküb ca să ancheteze toate cazurile independente de guvernul munteneștine care nu se va amesteca. Austro-Ungaria mai cere revenirea la catolicism a tuturor convertiților cu forță.

Chestia aceasta este încă nerezolvată. Dovadă însă că această chestie a fost ridicată numai prin motive tactice este că Austro-Ungaria renunță la Djakova care este centrul catolicismului albanez și care va fi încorporat Serbiei.

Știri despre căderea Adrianopolului.

Sofia, 26 Martie. — Agenția telegrafică bulgară anunță următoarele despre asaltul general în contra Adrianopolului:

— Diviziunea a VIII-a dela Tundza a cucerit tranșeurile inamice dela arcul de sud, au luat pradă 20 de tunuri și 8 mitraliere și au făcut prizonieri 800 de soldați turci. La orele 3 d. a. trupele s'au apropiat 300 de pași de forturi și au continuat de-acel atacul.

Azi în zori de zi după un asalt îndrăzneț Bulgarii au pus stăpânire peste întreg frontul ostic și anume au cucerit forturile Alvasbaba, Aid-soblu, Kestenlik, Kurucesme, Jilzi-Tabla, Dopiolu și Kavkastaola, precum și toate bateriile acestora.

1400 prizonieri și 20 tunuri.

Sofia, 26 Martie. — Până ieri seară la Adrianopol Bulgarii au făcut prizonieri 1400 de soldați turci și au luat pradă 10 mitraliere și 20 de tunuri Maxim. Insus comandantul suprem Savoff conduce asediul. Ghiulelele bulgare au incendiat numeroase edificii în Adrianopol. Bateriile turcești sunt cu multă grijă pentru ca ghiulele să nu cadă spre zona neutră Caragaci, unde sunt retrași supușii străini din Adrianopol.

Berlin, 26 Martie. — Azi la amezii ziarele berlineze au primit știrea că Bulgarii au cucerit Adrianopolul. Oficial știrea aceasta n'a fost încă confirmată.

Constantinopol, 26 Martie. — De două zile comunicația telegrafică fără fir cu Adrianopolul este întreruptă. Faptul acesta inspiră aici serioase îngrijorări dar se crede că fortăreața va mai putea să reziste. Se va face încercări de a transporta cu aeroplanelor benzin pentru Adrianopol pentru ca să poată funcționa motoarele stațiunii telegrafice fără fir.

Sofia, 26 Martie. — O telegramă sosită la orele 11 a. m. la ministerul de interne anunță că Adrianopolul a căzut. În noaptea de Duminecă spre Luni la ora 1 trupele bulgare au început asaltul general, care s'a terminat cu succes azi la orele 11 a. m.

Noaptea toate forturile dela ost au fost distruse. Compania regimentului 23 dela Sipca a intrat prima în oraș. Turcii au aruncat în aer pulberăriile. Amănunte lipsesc.

În Sofia bucuria e o bucurie colosală. Întreg orașul a arborat drapelul.

Sofia, 26 Martie. — Știri particulare spun că un regiment bulgar a intrat în Adrianopol. Turcii au incendiat orașul.

Viena, 26 Martie. — (Dela coresp. nostru). Adrianopolul cu toate forturile a căzut. Orașul e în flăcări. Populația e cuprinsă de mare panică. Sukri pașa n'a fost prins. Turcii au aruncat în aer pulberăriile.

Oficial știrea aceasta n'a fost încă confirmată.

Viena, 26 Martie. — (Dela coresp. nostru.) Căderea Adrianopolului confirmată oficial. 3 regimente de infanterie și 1 reg. de cavalerie bulgare au intrat în oraș. În Sofia e o bucurie indescriptibilă. Bulgarii au avut pierderi enorme.

Infrângerea diplomației austro-ungare.

Viena, 26 Martie. — Din cauza sărbătorilor Paștilor e imposibil a se afla impresia anunțatei cedări a Austro-Ungariei în chestia Djakovei în cercurile competente.

Marele public a primit știrile cu sentimente amestecate. Cel cari au motiv de a se teme de război, sunt satisfăcuți, dar marele public resimte faptul drept cea mai mare înfrângere pe care Austro-Ungaria a suferit-o de cincizeci de ani încoace. Știrile senzaționale sunt răspândite prin oraș. Căderea contelui Berchtold e considerată ca nemlă-

turabilă. Mulți cred că toți funcționarii superiori ai ministerului de externe vor trebui să plece. Mai ales se resimte faptul că tocmai în momentul când s'a protestat contra purtării sârbo-muntenegrinilor față de catolici, s'a admis ca centrul catolicismului, Djakova, să treacă asupra Serbiei.

Acuzări amarnice se aduc Germaniei despre care se zice că nu numai că nu ajută pe Austria, dar chiar a exercitat o presiune pentru pace, deci, pentru înfrângerea diplomatică a Austriei.

Se discută foarte mult efectul acestei înfrângeri asupra relațiilor austro-române, spunându-se că România spera totdeauna în sprijinul Austro-Ungariei în special în chestia Silistrei, dar acum, când va vedea că Austro-Ungaria nu a fost în stare să obțină îndeplinirea cererilor ei proprii, va înțelege că cu atât mai puțin va putea obține ceva pentru alții. Așa că e foarte posibil că va renunța cu totul să ceară ajutorul Austro-Ungariei. Ca atare se crede că posibilitatea ca România să părăsească tripla alianță a crescut enorm.

Dar svonul cel mai grav care circulă este că Rusia nu va accepta noul aranjament. Nu trebuie să se uite că singurul fapt nou intervenit a fost că Austro-Ungaria a declarat că renunță la Djakova dacă Scutari rămâne albanez. Până acum câțiva timp lumea considera această declarație drept echivalentă cu admiterea Rusiei ca Scutari să rămână albanez. Astăzi, însă, opinia publică se teme că Rusia văzând încontinuu retragere a Austro-Ungariei, va refuza să admită această conexiune cerind și Djakova și Scutari pentru aliați.

Ce va urma în cazul acesta? Mister. Însă opinia publică locală e deprimată și se teme că Austro-Ungaria va ceda și în această privință ceea ce va fi egal cu renunțarea la rolul de mare putere.

Cu inima strinsă lumea așteaptă desfășurarea evenimentelor.

100 ofițeri turci arestați.

Petersburg, 26 Martie. — Ziarele anunță din Constantinopol că 100 ofițeri au fost arestați pentru că s'au exprimat contra guvernului. Cu ocazia ultimului selamlic au fost arestați câțiva inși travestiți în soldați, cari voiau să o-moare pe marele vizir.

Asediul Scutarilor a încetat?

Cetinje, 26 Martie. — Din sursă oficială muntenegreană se anunță, că în urma demersurilor marile puteri făcute la guvernul muntenegrin în chestia ieșirii populației necombatante din Scutari, comandantul suprem principele moștenitor Danilo a trimis lui Essad pașa o scrisoare în care-i comunică faptul, că regele Nichita acordă ieșire liberă pe timp de 50 ore populației necombatante din Scutari. Essad pașa a răspuns că-i mulțumește pentru această maritimie, dar nu primește ofertul, deoarece în privința aceasta n'are autorizație din partea guvernului său.

Cetinje, 26 Martie. — Ieri dimineață un curier muntenegrin a comunicat lui Pașa, că comandantul suprem al armatei asediatoare condeie ieșirea populației necombatante din oraș. Incepând de dimineață bateriile sârbe și muntenegrene nu mai bombardează orașul. Armata asediatoare va continua bombardarea orașului numai după ce populația necombatantă se va afla la adăpost.

Comandantul Scutarilor a fost asasinat?

Cetinje, 26 Martie. — Din lagărul dela Gruda se anunță că Hassan Riza a fost asasinat în Scutari pe când mergea din oraș spre fortăreață după cină dela Izzed pașa.

Lupte decisive la Ceatalgea.

Constantinopol, 26 Martie. — Se pare că atacul Bulgarilor, care a început dimineață, se va desfășura într-o luptă decisivă. Până luni seară din San Stefano încontinuu se auziau bubuitul tunurilor. Ieri pe întregă linia au avut loc mari lupte. Luni 3 diviziile din San Stefano au plecat sub conducerea lui Enver bey la Ceatalgea și la Bercos; vase de transport au debarcat acolo infanterie, cavalerie și artilerie.

Luni Bulgarii au început un asalt împotriva localității Kadiköj. Trupele turcești au luptat

cu mult eroism și și-au apărat cu multă tenacitate pozițiunile. Ieri două corpuri întregi de armată, 10 și 2, au intrat în acțiune. Bulgarii au atacat în centru cu 60.000 de oameni, dar au fost respinși, având în aceea zi 800 de morți. După această înfrângere ei s'au retras spre nord. Până ieri seară lupta a rămas nedecisă. Azi a început din nou lupta decisivă. Comandantul armatei turcești a trimis rezerve din Makiköj la Ceatalgea.

Essad pașa la Pireu.

Atena, 26 Martie. — Essad pașa și fratele său, Fehib bey și statul major turcesc dela lanina, au sosit la Pireu. O mulțime numeroasă, care era de față pe cheirile Pireului, a aplaudat pe Essad pașa. Colonelul Conotojanis a eșit în întâmpinarea lor și le-a spus că are ordin dela ministrul de război ca să salute pe viteazul apărător al laninei. Essad pașa, foarte mișcat de primirea făcută, a mulțumit în mod călduros. Essad și ceilalți turci au fost găzduiți la hotelul Melas la Vephissia.

Aliații au primit propunerile puterilor.

Belgrad, 26 Martie. — Guvernele bulgar, sârb, grec și muntenegrean au convenit să primească condițiunile de pace propuse de către marile puteri. Aici se crede cu siguranță că în săptămâna viitoare se va încheia pacea. Raporturile sârbo-bulgare însă nu s'au îmbunătățit.

Arestarea unui spion austro-ungar.

Paris, 26 Martie. — Agenția Havas primește următoarea telegramă din Petersburg: În apropierea fortăreței dela Grodino soldații ruși au prins pe colonelul austro-ungar Braum făcând spionaj. Colonelul a fost arestat.

Mobilizare de probă în Anglia.

Londra, 26 Martie. — Azi în Aldershof e o mobilizare atât de mare, ca și care niciodată n'a mai fost în Anglia. În total 40.000 de oameni vor fi echipați de război, cărora populația e obligată să le dea locuințe. Starea aceasta de mobilizare va dura mai multe zile.

Sir Edward Grey despre chestia albaneză.

Londra, 26 Martie. — Secretarul de externe al Angliei Sir Edward Grey în cursul dezbaterii bugetului general a făcut câteva declarații asupra stadiului în care se află chestia balcanică:

Problemele cari mai sunt de rezolvit în chestia balcanică, nu dau motive de îngrijorare. În urma hotărârii puterilor operațiunile contra Scutarilor trebuie să înceteze. Grey sfătuiește Turcia și statele balcanice aliate să primească hotărârea puterilor. Grey declară că nu e pentru o îndemnare de război din partea Turciei. Puterile au dovedit că nu urmăresc cuceriri teritoriale în Balcani. Asta înseamnă biruința ideii de pace. Una din cele mai grele și delicate probleme e chestia albaneză. Puterile încă înainte de Crăciun au hotărât o Albanie independentă și tot atunci au convenit și asupra chestiei litoralului Adriatic. Granița de sud a Albaniei încă nu a fost luată în discuție, și deși sunt între puteri unele divergențe de păreri referitor la această graniță, el speră, totuși, că acestea nu vor duce la noul complicații.

Asupra granițelor geografice nu e consultat a se exprima deocamdată, deoarece evenimentele mai recente pot zădărnici ori ce calcul. Sunt însă de rezolvit: datorile de stat, chestiunile comerciale și chestia insulelor din Marea Egeică.

Puterile au adus la cunoștință atât Serbiei cât și Muntenegrului să înceteze asediarea Scutarilor, și să-și retragă trupele de pe teritoriile ocupate, căci altcum își vor pierde întreagă simpatia Angliei. Fiind granița nouă plănuită pentru Turcia linia dintre Enos și Midia, chestia Constantinopolului și a Dardanelor e de prisos a se mai lua în discuție. Referitor la chestia insulelor din Marea Egeică vor decide marile puteri. Turcia renunță la Creta și primește condițiunile de pace propuse de puteri. Puterile, mai cu seama cele cari sunt interesate în Asia, nu voiesc nimicirea totală a Turciei.

Academia de Comerțiu la București.

— Corespondență ocazională. —

Actualul ministru al industriei și comerțului din România, dl N. Xenopol a prezentat un proiect de lege pentru înființarea în capitala țării a unei Academii comerciale, care a și fost votat de senat. Desvoltarea comercială și industrială, pe care a luat-o țara românească, a făcut ca instituțiunile de cultură în ramura comerțului și a industriei, cari existau până în prezent, să nu mai corespundă nevoilor țării, așa că crearea Academiei comerciale devenise o cerință imperioasă. Cercurile comerciale și industriale, camerele de comerț și industrie, absolvenții școalelor superioare de comerț precum și toți cei ce se interesau de progresul comerțului și industriei, în toate ocaziunile importante, când se discuta această chestiune, au cerut înființarea Academiei de comerț, în care viitorii comercianți să-și completeze cunoștințele, înarmându-se mai solid în lupta pentru existență. Dacă elementul românesc se găsește în prezent în stare de inferioritate în ramura comercială față de elementele străine, cauza nu este alta decât că fiind prea puțin înarmat în lupta pentru trai, este mai întotdeauna învins de către elementele străine, cari sunt mai bine pregătite.

Din fericire pentru noi, în timpul din urmă au pătruns în comerț numeroși absolvenți ai școalelor de comerț, cari duc lupta cu mult curaj și cari prin viu grai și prin scris arată greutatea cu cari au de luptat precum și lipsurile pe cari singuri și-le constată în educația lor. Până acum erau în țara românească zece școale elementare de comerț și patru școale superioare. Repartizarea acestor școale nu corespunde nevoilor țării, fiind că în Muntenia, unde elementul românesc este mai numeros în comerț, sunt opt școale elementare și două superioare, iar în Moldova, unde întreg comerțul se află în mâinile Evreilor, nu avem decât două școale elementare și două școale superioare de comerț.

Școalele elementare de comerț sunt organizate în mod identic cu școalele de ucenici din Germania și Franța. Cursurile cari se predau în școalele elementare sunt: Limba română, Aritmetica comercială, studiul mărfurilor și Limbile franceză și germană. Cursurile durează 6 ani, din cari trei ani cursuri de zi și trei ani cursuri de complectare serale. Numai în primul an elevii urmează cursuri de dimineață și după prânz la școală, în anul al II-lea și al III-lea elevii urmează cursurile numai în orele de dimineață iar după prânz fac practică ca vânzători în prăvălii sau pe la birourile comerciale.

În cei trei ani din urmă elevii urmează cursurile de seară și dimineața la școală, iar în timpul zilei fac practică pe la prăvălii sau la bănci unde au și leafă, așa că nu mai stau pe cheltuiala proprie. Scopul acestor școale a fost de a pregăti pe calele din cari trebuiau să iese viitorii comercianți români. Cum însă în țară s'au înființat atât la orașe cât și la sate numeroase bănci, mai toți absolvenții școalelor elementare de comerț s'au plasat la bănci și prea puțini în prăvălii. Numărul școalelor elementare este în prezent prea mic față cu nevoile comerțului românesc, așa că se impune crearea a încă zece școale elementare de comerț și numeroase clase divizionare la școalele existente, intru cât numărul copiilor cari rămân fără carte și cari bat în fiecare an la porțile liceelor și a școalelor de comerț devine din an în an mai mare.

Școalele superioare de comerț sunt încă insuficiente. În aceste școale se primesc absolvenți a patru clase secundare. Cursurile lor durează patru ani iar la finele anului al patrulea elevii mai fac șase luni practică la prăvălii sau în birouri spre a putea obține diploma. Cursurile cari se predau în aceste școale sunt: Aritmetica și Algebra comercială, Fizica și Chimia, Mărfurile, Contabilitatea, biroul comercial, Corespondența comercială română, franceză, germană și engleză.

Absolvenții școalelor se plasează ca contabili la bănci, magazine, fabrici, etc. și prea puțini devin comercianți. Cauza care îi face pe absolvenții școalelor elementare și superioare de comerț să nu devină comercianți nu este lipsa de pregătire ci puțința de a găsi lefuri bine plătite ca contabili, etc. A pretinde deocamdată ca absolvenții școalelor de comerț să devină comercianți este o imposibilitate, dacă ținem seama de numărul restrâns al ab-

solvenții
biți cu t
câtră bir
Prin
sunt adre
lelor ele
lor, num
merciale
treprind
șă-și rec
lelor ele
teze pe
Crea
însemne
întreg r
pretutind
ramura
luptă pe
trăiesc.
tite astf
ționale,
clasele s
cial, pe
mată, c
solidă.
Să sp
se înfiin
sintă mi
și indus

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

IN

solvenților cari termină școala și cari sunt absorbiți cu toții de către instituțiile financiare și de către birouri.

Prin înființarea Academiei comerciale unde sunt admiși să urmeze pe lângă absolvenții școlilor elementare și superioare de comerț să nu delor, numărul celor ce vor dobândi cunoștințe comerciale superioare va fi și mai mărit, așa că întreprinderile mari comerciale vor avea de unde să-și recolteze personalul, așa că absolvenții școlilor elementare vor trebui dela sine să se îndrepteze pe calea indicată de scopul școlii.

Crearea Academiei comerciale din București înseamnă crearea unui focar de lumină pentru întreg neamul românesc unde filii de români de pretutindeni vor veni să-și câștige cunoștințele în ramura comerțului și industriei, înarmându-se în luptă pentru trai în mijlocul popoarelor în cari trăiesc. Ca și indivizii popoarele trebuie pregătite astfel ca să corespundă aspirațiilor lor naționale, și un popor se zice pregătit când toate clasele sale sociale sunt pătrunse de rolul lor social, pe care și-l îndeplinesc printr-o luptă necurmată, care se obține numai printr-o educație solidă.

Să sperăm dar că Academia de comerț care se înființează la București își va împlini cu prisosință misiunea de a forma educațiunea comercială și industrială a întregului neam românesc.

Mihail Popescu,
profesor, Craiova.

INFORMAȚIUNI

Anul. 2. Martie 1913

Contribuiri pentru zidirea unui nou edificiu seminarial. Cetim în „Telegraful Român”: Membrii corpului profesoral al seminariului arhidiecezan „Andreian” pentru zidirea edificiului nou seminarial s'au angajat a contribui cu următoarele sume: a) dir. Dr. E. Roșca 2000 cor.; b) prof. Dr. N. Bălan 1000 cor.; c) profesorii Dr. V. Stan, Dr. A. Crăciunescu, V. Păcală, E. Todoran, Dr. P. Roșca, Dr. S. Dragomir, A. Crișan, I. Oțoiu și T. Popovici câte 600 cor. d) prof. Dr. I. Felea 400 cor.; e) spiritualul seminariului A. Popoviciu 300 cor.; f) medicul semin. Dr. N. Ittu 700 cor și g) învățătorul dela școala de aplicație C. Popa 200 cor. în total 10.000 cor.

Epitropia fundației pentru ajutorarea zăzizilor români s'a întrunit Sâmbătă la Sibiu sub prezidiul dlui Dr. V. Branisce, luând parte afară de membri și dl Dr. I. Mihu, care a fost anume rugat de epitropie să participe la această sedință în vederea importanței obiectelor dela ordinea zilei. Din membrii au fost de față față dnii Octavian Goga, I. Agârbiceanu și secretarul I. I. Lăpădatu.

După mântuirea afacerilor curente și aprobarea conturilor încheiate la 31 Decembrie 1912, cari prezintă o creștere cu 14.917 cor. 51 fil. a fondului în anul expirat, rezultat care ne pune în vedere activarea fondului în cel mai scurt timp — se trece la discutarea și votarea regulamentului pentru procedura de ajutorare, care trebuie să fie prezentat ministrului internelor spre aprobare în sensul clauzei cu care a luat la timpul său la cunoștință literele fundamentale.

Acest regulament se va tipări dimpreună cu celelalte acte mai importante ca adaus la raportul Epitropiei în Analele ce s'au pus imediat sub tipar și se vor distribui cât mai curind, spre a fi cunoscute în cele mai largi cercuri, având a se face și pe calea aceasta propagandă pentru acest scop mobil și de importanță epocală pentru viitorul ziaristicii noastre.

Având în vedere deosebitul zel dezvoltat în serviciul acestei cauze, s'a votat mulțumită secretarului I. I. Lăpădatu, care a fost sufletul propagandei de până acum și administrației și redacției ziarului „Gazeta Transilvaniei”, care a realizat cele mai frumoase rezultate în beneficiul augmentării acestei fundații.

Aceste acte de mulțumită se vor da publicității.

Totodată s'au luat măsuri pentru continuarea propagandei prin conferințe, colecte și alte inițiative, ca deja în cursul anului curent să se poată inactiva fundațiunea.

Noul secretar de stat al ministerului de culte și instrucție. Din sursă budapestană bineinformată se anunță că M. Sa împăratul, la propunerea consiliului de miniștri a numit pe Alexandru Benedek secretar de stat în ministerul de culte și instrucție, post devenit vacant în urma numirii de ministru al fostului secretar, Bela Jankovich. Monitorul oficial va publica actul numirii în numărul cel mai apropiat.

Marile manevre austriace din 1913. „Pester Lloyd” anunță, că marile manevre pentru anul 1913 se vor ține în Boemia și vor fi patronate de A. S. R. prințul moștenitor Francisc Ferdinand. Insoțitor al A. S. Regale va fi șeful statului major Conrad de Hötendorf. La manevre vor lua parte cele două corpuri de armată din Boemia (al 8-lea din Praga și al 9-lea din Leitmeritz și probabil două corpuri de armată formate din corpul 1 din Cracovia, al 2-lea din Viena și al 14-lea din Innsbruck.

„Cosinzeeana”, frumoasa revistă literară pentru familia, care apare săptămânal, — se capătă dela 1 Aprilie până la sfârșitul anului (9 luni) cu 9 cor., pe 6 luni cu 6 cor., pe 3 luni cu 3 cor. — Cereți numeri de probă dela administrația ei în Orăștie—Szászváros.

E singura revistă literară la noi ce iese în fiecare săptămână, cu conlucrarea celor mai de seamă scriitori și aducând frumoase și numeroase ilustrații, ca vederi din lumea românească și din lumea mare. Mai ales ilustrații de ale întâmplărilor mari ale zilelor noastre.

La adunarea generală a „Albinei”, care s'a ținut Sâmbătă la Sibiu, au fost de față — după cum cetim în „Gazeta Trans.” — 84 acționari reprezentând 6952 acțiuni cu 775 voturi. Adunarea a fost prezidată de dl Alexandru Lebu, asistat în calitate de referent de dl Partenie Cosma. Adunarea generală a luat la cunoștință raportul anual prezentat de consiliul de administrație asupra anului de gestiune trecut, a aprobat bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1912 și a descărcat atât consiliul de administrație cât și consiliul de supraveghiere de gestiunea lor pe anul expirat 1912.

Propunerea consiliului de administrație privitoare la distribuția beneficiului net de cor. 500.546.84 s'a primit. Dividenda anului 1912 s'a fixat deci cu cor. 20 de acție și se poate ridica imediat după adunarea generală. Cu dotațiunile anului curent se urcă: Fondul general de rezervă la cor. 930.000. Fondul special de rezervă la cor. 32.656.16 și Fondul de pensii al funcționarilor la cor. 825.400. Suma de K 26.000.—, votată de adunarea generală pentru scopuri culturale și de binefacere s'a hotărât a se împărți, conform propunerii direcțiunii.

Prețul marcelor de prezență pentru anul curent 1913 s'a fixat cu K 10. Urmând la ordinea zilei: alegerea a 3 membri în consiliul de administrație în locul dlilor Alexandru Lebu și Iosif Pușcariu, eșit după ordinea vechimii și a dlui Dr. George Popoviciu eșit prin sortare — au fost realeși domni Alexandru Lebu, Iosif Pușcariu și Dr. George Popoviciu, toți trei cu mandat pe 5 ani.

Necrolog. Dl Dr. George Petrova Bilașco de Petrova, medic în Budapesta anunță moartea iubitului d-sale tată *Gheorghe Petrovay Bilașco de Petrova*, proprietar în Petrova și Ruscova întâmplată la vârsta de 88 ani. Fie-i țărina ușoară!

Noul gimnaziu ev. luteran al Sașilor din Sibiu. Sașii din Sibiu au reușit să li-se acorde o subvenție de stat de 400,000 cor. pentru clădirea noului gimnaziu din Sibiu. Noua clădire va fi ridicată pe locul de patină din Schevisgasse. Ridicarea se va începe deja în vara aceasta.

O petrecere cu bun succes. Tinerimea școlară din frunța comună Rădmănești a aranjat în Dumineca lăsării postului o bogată producțiune cu cântări, declamațiuni și monoloage, sub conducerea dlui Ioan Suciu Inv. Pentru zelul și succesul producțiunii membrii comite-

lui parohial în frunte cu preotul C. Gherga în sedința din 16 Martie au ales pe dl Suciu membru al comitetului și i-au votat salariul de 1600 cor. conform legii nouă. Sinodul parohial în sedința din 23 Martie a încuviințat regularea salariului învățătoresc cu 1 Ianuarie 1913.

Triste rezultate ale asentărilor. În decursul asentărilor de primăvară în monarhia noastră s'au obținut rezultate nespuse de triste. Nici odată până în primăvara aceasta contingentul celor respinși dela miliție, numărul feciorilor pierniciți și consumați de boale nu a fost așa de înspăimântător de mare. Constatările sunt dureroase chiar pentru noi Români, pentru că rândurile zdravenilor noștri feciori cad jertfă pacostelor „moderne”. Chiar într'un ținut așa de curat românesc cum e Lugojul, din 407 feciori chemați la asentare abia au fost găsiți 98 buni pentru serviciul militar. Ne pun pe gânduri astfel de constatări și așteptăm să fie găsite mijloacele de sanare, cari să împiedece năravurile ruinătoare, patimile de beutură și concubinajele etc. Altcum ne pierdem întreg razimul sufletesc.

Uraganele din America. Torentialele ploii și cicloanele uriașe continuă să distrugă orașe întregi din Statele-Unite. Informațiunile ce vin azi prin cablu sunt înfiorătoare. Se vestește că uraganul de Duminecă a secerat 5000 de vieți. Orașele Springfield și Dayton au fost inundate pe de-antregul. Primarul orașului Newyork anunță că pe strade potopul s'a ridicat la 5 $\frac{1}{2}$ m. Mari dezastre au suferit orașele Columbus, Acron, Indianopolis în cari strade întregi au fost umplute cu clădirile prăbușite. În orașul Tiek potopul a înecat 500 de oameni. Guvernatorul ținutului Ohio anunță că au rămas fără adăpost mai mult de 30 mii de oameni. Uraganul a distrus în Youngtown hornurile fabricilor cari n'au mai putut funcționa și astfel au rămas fără pânevre-o 25.000 de muncitori. Trenurile sosind prea târziu să dea ajutor n'au putut salva prea mult. Locuitorii cari au putut scăpa aleargă afară din orașele fără nici o nădejde de a-și mai putea susține viața.

Pe unde uraganul a încetat a început să cadă zăpadă și să se așeze ometuri grele. Pustiul și jalea e mare în întreg ținutul Statelor-Unite.

Sfârșitul Turciei europene. Vorbind în „Neamul Românesc” dela 1 Martie v. a. c., despre căderea Ianinei, d. Iorga scrie un articol foarte frumos despre „sfârșitul Turciei europene.” După ce vorbește de vitejia celor cari au apărut Ianina, Scutari și Adrianopolul, d-sa încheie articolul:

„Prin acești neînfrânți indeplinitori ai datoriei lor, sfârșitul Turciei europene nu e o rușinoasă izgonire, ci căderea în luptă dreaptă, căderea din păcatele altora decât ale acestor admirabili soldați. Istoricul nu va putea zice, la capătul acestei povești de cinci sute de ani, în care a fost atâta glorie și destulă înțelepciune, că neamul degenerat al Turcilor, a trebuit să-și părăsească puterea și căminurile în fața pornirii răsbunătoare a supușilor de odinioară. Ci el va însemna, că la capătul imitației nesăbiute a orânduirilor și modelor europene, la capătul risipei nebune a unor sultani corupți, la capătul intrigilor pentru putere și câștig a Efendiilor fără conștiință și fără patriotism, în sfârșit la capătul turburărilor sterpe ale unei ideologii de importanță, o mare clădire politică s'a prăbușit cu sgomot asupra muncitorilor cari își lucrău harnic ogorul lor, asupra cinștilor negustori și meseriași din orașe, asupra soldaților ce-și trăseseră, bucuroși de luptă, săbiile din teacă.”

POSTA REDACȚIEI.

A. S. I. Viena. În numărul de Paști.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Mihai Boșca, Babsa. Am primit 7 cor. ca abonament pe cvart. II, 1913.

Alexa Manciu, Vrani. Am primit 14 cor. în abonament pe cvart. II și III 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

RECUNOȘTIȚĂ.

Prin aceasta recunosc, că am primit dela D. Iuliu Cettel o mașină de îmblătit sistem „Nichlson”, montată și pusă în lucrare.

Menționez, că dulapul pentru siguranță nu mi-a sosit. Aștept expedierea lui. Dela 15 până la 22 August 1912 D. Iuliu Cettel a fost ocupat cu montarea mașinei.

Păuca, 12 August 1912.

Alexie Duma m. p.

DE VÂNZARE

15—20 bucăți acții de ale institutului Albina. Adresa la administrația ziarului. Io 952—3

DE VÂNZARE.

Am de vândut în Magyarád: 1.000.000 viță americană de ultuit clasa I-mă ne bătută de peatră, miia cu cor. 16.— 250.000 loze americane de pus, miia cu cor. 8.— Loză europeană la ultuit, miia cu cor. 8.— Am 100.000 ultoi varietăți cu rădăcină de 2 ani.

Ioan Popescu, not. Magyarád.

(Po 951)

Un om

IN ETATE DE 25 ANI

se oferă de servitor. Adresa: Milentie Magdin, Pészák Nr. 320 (Torontál megye). Nr. Mi 990—1

LA IMBLĂTIT

se face economie de bani, timp și muncă numai prin corfe de țesături p. caseră brev. a lui Stern. Cereți explicații gratis și franco.

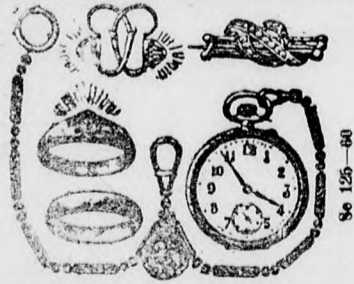
Bárdos és Brachfeld, întreprindere p. lucrări de tehnică și electricitate. Budapesta, VI., Gyár-utca 5.

Cremă cu camfor pentru față . . . 1 2 cor. Pudră în 3 colori . . . . . 1 „ Cosmetice pentru mâni de Henderson 1 „

Parfumerii veritabile franceze, în sticle originale și măsurate.

TIHANYI LÁSZLÓ, farmacie — Musenín BUDAPEST, IV. Muzeum-körut 21. E 954

A. Slepák, giuvaergiu și ceasornicar Marosvásárhely, Széchenyi-tér 41. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu Brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță. Prețuri solide! — Serviciu prompt!

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil. — Rizling 86 fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1-10

Vinuri noi: 64—66 fil. Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie. Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

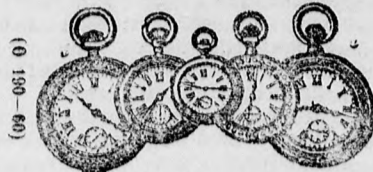
Petru Benea propr. și neg. de vinuri Világos (Arad m.)

Kratochvill Agoston turnătorie de lu rări de artă și firme. BUDAPESTA, VII., Cserhát u. nr. 22.

Tabele de firmă vârsate din bronz și zinc pentru oficii, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută feromos și modern. Cea mai mare fabrică în branșa aceasta în Ungaria.

CAROL ORENDI junior, orologier și aurar. ATELIER DE REPARAT OROLOGE ȘI BIJUTERII NAGYVÁRAD, Teleki utca 24.

Reparatuni speciale de orologe și bijuterii, pe lângă garanță. Atelier provăzut cu cele mai moderne mașini. Ține în depozit toate partile constitutive existente de orologe. Asigurarea orologelor și a sticlelor dela orologe contra spargerii. Reparatură de orologe de precizie. Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

RÁLIK ÁDÁM

PRIMUL ATELIER DE ASCUȚIT, NICHELAT ȘI REPARAT BEGICHERECUL-MARE (NAGYBESKEREK), BUZA-TÉR, CASA DUNGYERSZKY.

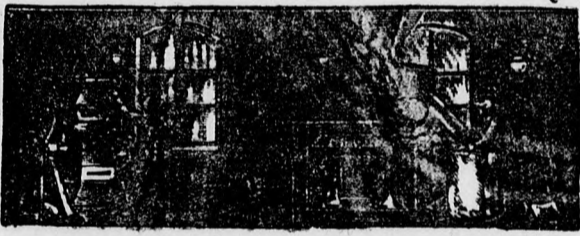

PENTRU ASCUTIREA INEXCEPTIONABILĂ A INSTRUMENTELOR MEDICALE, A BRICIURILOR ȘI FOARFECILOR PENTRU BARBIERI, RAȘORILOR ȘI RANTEZ.

ÎN BOGATUL MEU MAGAZIN SUNT DE VÂNZARE TOT FELUL DE CUTITE ENGLEZE, SUEDIENE ȘI SOLLINGEN, FOARFECE, MAȘINI PENTRU TAIATUL PĂRULUI PRECUM ȘI TOT FELUL DE RECHIZITE PENTRU BARBIERI ȘI FRIZERI.

LA COMANDA DE 6 BUCĂȚI, 1 SE DĂ GRATIS.

Ra 842—15

MOTOR- ÉS GÉPGYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST.

BIROU: VI. str. Podmanlezky nrul 61. TELEFON: 85—29. FABRICA: V., str. Váci 86. TELEFON: 175—16.

EXECUTĂ: aranjamente, reparări și îngrijiri, MOTOARE cu benzină, oleu brut, absorbitoare de gaz și gaz în scopuri industriale și economice.

Reparări de mașini, furninare, cu autogen, lucrări de strungărit, transmisii, aranjament pentru mori, pompe, mașini economice și aranjamente electrice, reparări de automobile, saluri pentru mașini, baseouri pentru apă și orice lucrări în această branșă.

DEPOZIT PERMANENT DE AUTOMOBILE NOU ȘI UZATE

Mo 611

EGRY FERENCZ turnătorie de clopote

BUDAPESTA, urmașul Pozdech și Thury.

FABRICA: VI., strada Lehel nr. 8/a.

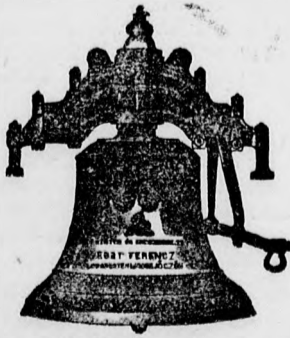
Fondată în 1847. — Telefon 25—37. — Fondată în 1847.

Fabrica: Kiszéjócön, Ungvárm. — Fond. în 1793.

TURNĂTORIE DE CLOPOTE

fabrică pentru aranjamente de clopote și clopote după renumitul sistem ces. și reg. Pozdech.

Distins: Paris cu 3 medalii. Marseille 1 medalie. Moscova 2 med. Viena 2 med. Budapesta 4 med. Seghedin 1 med. Alba-regală 4 med. Kecskemét 1 med. Cincibiserici 1 med. Hodmezóvásárhely medalie de aur. La expozițiile reuniunilor economice din comit. achiz. regnicolară, din Győr Industrială. Országos vas-és fémipar, cu medalie de onoare. Afară de acestea 3 cruci pentru merite, una dela mitropolitul din Sofia.

E 117—30

Hlobil János

Primul institut cu putere electrică în Lugoj pentru văpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

Primește tofelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, pardolelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din p. ovinie se execută prompt și conștiințos. (Ho 534—80)

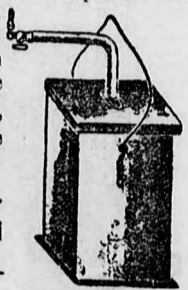
SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește tofelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimite gratuit și franco.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru doamni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Vo 847-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Un milion altoi de viie

din eseurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără răcoasă și seminți pentru altoi din toate soiurile se află de vânzare la pepinăria Domeniului românesc din Bobalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, soiurile sunt foarte frumoase și dezvoltate la perfecție.

Pentru vița literată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințos, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băuți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Colecțiile de presare la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
Bobalna (u. p. Szászváros).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârçiuiri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

(Ro 227—104)

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS”

Nou renovat! Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3 — în sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27-56 inclusive baie în hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent în Parterre. Berărie în „Bachus Keller”. Prețuri solide. Halta tranvalelor orașenești cari duc la toate gările și stațiunile vapoarelor.

Nou renovat! Nou renovat!
E 769-26.

Ce faceți băceți! — Tata ne-a dat voie!
Căci fumăm doar tuburi veritabile Antinfecția
firma „JACOBI” din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu inscripțiunea „JACOBI”.
Fiecare cutie conține interesante fotografii Röntgen.

Magazin principal: [60 548]
Magy. kir. dohány és szivar különlegességi áruda.

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, albituri, cravate și miște. Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

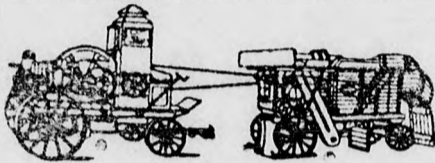
(Ba 925) Cu stimă:
IOAN BĂLINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. — Palatul orașului.

O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută totfelul de lucrări în branșa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

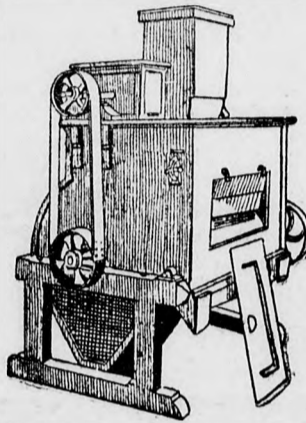

Kutsera István

instalator de mori

SZABADKA,

Vesselényi-u. nr. 667.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini p. mori și p. fabricii struiește mașini p. mori și p. fabricii precum și clururi p. bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site p. alcalii; străformea A, după plan propriu sau modele. Prompt și conștient, mori și fabricii. Magazin permanent de modele p. atru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie.
Telefon 279 (Pu 848-39)

László Ferencz

Execută: *closete și pisioare cu desinfectare de apă, uleiuri etc.*
Lucrări făcute până acum: în capitală Budapesta, Oradea-mare, Seghedin, Beregszász, Cașovia, Cluj, Fiume, Szabadka, Sibiu, Ujpest, Szatmárnémeti, Murș-Oșorhei, Sarajevo, Pola, Sofia, Baja, Zsolna, Miskolcz, etc. etc.

Birou: BUDAPESTA, VIII. bulev. Rákoczi nr. 3.

„Hunia” pisoir patent cu desinfectare de oleu fără apă.
Import și lucrări de mori, plăci, oleu. Desodoriu pentru desinfectare.
(E 734)

SE DESFACE

La 1 Mai n. salonul de pălării pentru dame **LAZÁRCZ.** Cu acest prilej se vor vinde pălării foarte moderne, cu prețuri moderate. Atrag atențiunea on. dame asupra acestui prilej.

LAZÁRCZ.
salon de pălării p. dame
ARAD, Palatul Minorșilor.

Tot aci de vânzare aranjament de prăvălie, rafturi, oglinzi, dulapuri de sticlă, mese, instrumente pentru luminat etc.
De vânzare și casa nr. 17 din strada Damjanich
La 968

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

Mare asortiment de noutăți de primăvară și anume:

fuste, talii, halaturi, costume și rocuri de lister, precum și haine pentru copii.

STERN CECILIA

MAGAZIN DE MODA

ARAD, strada Forray numărul 2.

Costume după măsură se execută în decurs de 6 ore, iar haine de doliu se execută în decurs de 4 ore. No 987

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

POLACSEK HENRIK,

STRUNGAR ARTISTIC,
BUDAPESTA,
VII, Nagymező-utca 31. R.

Po 984

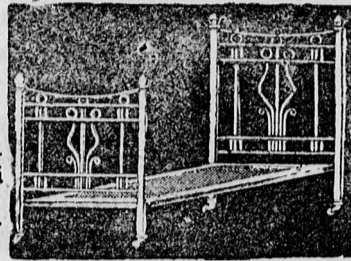
Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici **Lingnum—Sanctum**, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru biliard, şahuri, domino, rame pentru ziare, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere tot felul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

Mobile de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare, sanatorii și oteluri, prospecte speciale, pe lângă condițiuni favorabile de platire se pot procura la

Czell és Frank, Brașov (Brassó)

(Ce 260)

fabrică de mobile de aramă și fier și de bănci de școală brev.

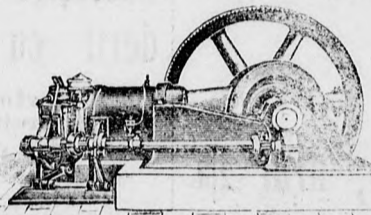
Str. Kolostor.
Catalog de prețuri ilustrat gratis

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru clădiri

SIBIIU, strada Potschen nrul 11.

Se recomandă la orice lucrări de lăcătușerie artistică și pentru clădiri precum: strângerea în fier a clădirilor, pregătirea de balcoane, foșoare, îngrădituri la morminte, porți, case de păstrare contra incendiului, bas-reliefuri precum și picse pentru biserici. Lucrează și după desen cu prețuri ieftine. Tot așa reparaază toțfelul de motoare cu benzin.

Lo 960

O nouă întreprindere.

O nouă întreprindere.

Aduc la cunoștința on. public, că la stabilimentul dlui Maxim I. Vulcu, str. Făbián László nr. 5b., am deschis o prăvălie pentru vânzare de lemne pentru foc cu mașini, firez și mașina de crepat, cu putere electrică, unde se capătă în permanentă lemne crepate pentru foc, calitate excelentă. Oferim lemne de fag, cer, ulm, crepate și ro unde, atât cu stânginul, cât și crepate, transportate acasă și clădite în pivniță. Serviciu prompt și conștințios; Rugând spriginul al on. public, suntem cu distinsă stimă:

Folkmann și Lassner.

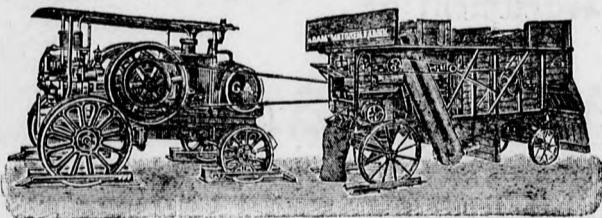
(Fo 889-15)

Deplin mulțumit este numai acel industriaș sau econom care se află în posesiunea :

Motorul de ulei brut ADAM sistemul lui DIESEL

de un renume mondial sau a unei garnituri de îmblătit, cu oleiu brut sau benzină, pentru că acestea au o consumație mică, sunt durabile și executate solid, cu un mic număr de învârtituri și astfel nu se pot strica. ::

Se execută aranjamente complete pentru mori de apă, stabilimente cu vaporii sau apă, fabrici de spirt chereștrăe, țigării, lăcătușerii și alte stabilimente de industrie

Mașini de trierat, patentate cu benzină.

Motoare și locomobile pentru oleiu brut și benzină, uzine de căzane, toțfelul de sisteme de pompe și mașini economice, precum și mașini pentru industria lemnului

Unelte excelente de lăcătușerie.

Depozit stabil pentru locomobile și motoare cu benzină și pentru orice fel de articlii tehnici. ::

Garanție pentru fiecare lucrare! :: Plătiri favorabile în rate! Fiecare interesant să se adreseze cu încredere către mine și eu îi voi sta cu plăcere și gratuit în ajutor cu sfaturi de specialitate, schițe, planuri și preliminare de spese.

ION SCHIEB, birou tehnic.

HERMANNSTADT, Fle'schergasse nr. 8. SIBIIU.

— vis-à-vis de »Htoel Bontfer« Si 728.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fiere) a lui SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativului de fiere „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri. Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. vreau pune în circulațiune o bere nouă sub marca

Siebenbürger Urbräu **Siebenbürger Urbräu**

(Vechea bere transylvană),
care poate concura cu oricare bere externă și corespunde gustului cel mai distins.

Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: „SIEBENBÜRGER URBRÄU”.

Cu stimă: Rudolf Habermann,
proprietarul fabricii de bere, SIBIIU — NAGYSZEBEN.

Ha 956

Dacă nu v-ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu între-lăsați a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

postavuri de haine pentru femei și pânuri pentru talii,
delnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru haine.

Mare asortiment de decouri p. haine, cravate și corsete foarte moderne.

Roagă binevoitor sprijin cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI,
prăvălie de articlii de modă pentru femei și bărbați

Asortiment foarte bogat de pliere negre și în colorii moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de ațe, pânze de bumbac și sifoane, albituri pentru masă, garnituri pentru cafea, ștergare, albituri pentru femei și bărbați, eiorapi, mănuși, broderii, bismăluțe, etc.

Rămășițe de pânze și broderii cu jumătate preț.

Singurul vânzător de cele mai bune pliere pentru domni și femei, pe lângă o garanță de 1000 zile.

ARAD, strada Forray, nrul 2/a.

la 970

RADÓ GYULA,
magazin de pardesiuri pentru femei, ARAD.

A sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți de primăvară și anume:

Raglone engleze,
Pardesiuri moderne pentru femei,
Mantale de mătăsă și de etamine,
Surtuce pentru fete,
Pardesiuri pentru copii,
Costume engleze,

Costume tröteur,
Haine pentru copil,
Talii moderne,
Halaturi,
Fuste moderne,

HAINA DE DOLIU ȘI TALII DE DOLIU.

Prețuri fixe! Telefon 238.

(Ra 973)